

GÖTEBORGS UNIVERSITET
INSTITUTIONEN FÖR SOCIALT ARBETE

”Känner man nån som känner nån så...”

- en kvalitativ studie om rekrytering till kriminella gäng.

Socionomprogrammet
SQ 1562 Vetenskapligt arbete i socialt arbete
C-uppsats, HT 2009
Författare: Minna Jokinen & Josefin Rejgård
Handledare: Tore Brännberg

Abstract

Kvalitativ studie

Denna C-uppsats är en kvalitativ studie med syfte att undersöka rekrytering till kriminella gäng. Undersökningen har genomförts i form av kvalitativa intervjuer med fyra personer som själva har kunskap om och erfarenhet av kriminella gäng.

Begreppsdefinition

”Ett kriminellt gäng är en grupp, bestående av två eller flera individer som är kriminella. De bryter mot de lagar, regler och normer, som upprättats för anständigt uppförande och agerande, i vårt samhälle. Det är personer som är ömsesidigt beroende av varandra och som interagerar med varandra för att uppnå ett mål, som av dem upplevs som gemensamt. Vidare är det personer med samma tankesätt, värderingar, övertygelser, vanor och livsstil med eller utan särskilda namn, etnisk tillhörighet, kläder eller symboler men med en intern hierarki.” (Vår definition är grundad utifrån Lindmark, 2005:14, Harty, 2004:10 och KRIS).

Frågeställningar

- Varför rekryterar kriminella gäng nya medlemmar?
- Hur får kriminella gäng nya medlemmar?
- Vilka individer rekryteras till de kriminella gängen?

Nyckelord: Rekrytering, Nyrekrytering, Gäng, Kriminella gäng

Analys

Det empiriska materialet har analyserats med hjälp av tre forskningsrapporter: ”Rekrytering till kriminella gäng i Göteborg” – en rapport från Kriminalunderrättelseroteln i Göteborg (Lindmark, 2005), ”Problembild 2011- Sekretessprövad version” – en rapport utgiven av Rikskriminalpolisen och ”Kriminella grupperingar – motverka rekrytering och underlätta avhopp” – en rapport utgiven av Statens offentliga utredningar. I analysen har vi även utgått från tre teorier: gruppens betydelse, Short och Strodtbecks teori om brottsaktiva gäng och strainteorin.

Resultat

Studiens resultat visar i huvudsak på att kriminella gäng rekryterar nya medlemmar eftersom de av olika anledningar strävar efter att bli så stora och starka som möjligt. Vidare visar resultaten på att rekrytering i huvudsak sker genom kontakter men det finns även andra vägar in. De kriminella gängen har en prövotid där individerna får visa vad de går för genom handling och för att visa sin tillhörighet använder de sig oftast av någon form av symbol. I huvudsak sker rekrytering på anstalter men även i förorter till storstäder, i segregerade områden. De individer som rekryteras måste ha något att tillföra gänget och resultatet pekar åt att det är tidigast vid tjugo års ålder som en person blir rekryterad och medlem, dessförinnan befinner sig personerna i sfären runt gängen.

”- Det e komplicerat, det e en subkultur... e man inte insatt i den så är det svårt att förstå liksom. Å att sätta sig in i den utan att vara med själv, det e ju omöjligt.”

(Citat av en informant)

Förord

Det har varit roligt att göra denna studie. Vi har skrattat mycket, vi har lärt oss enormt mycket och förhoppningsvis bidrar vi med något till Er. Vi har mött både välvilja och engagemang från alla Er som deltagit i vårt arbete med att driva forskningen framåt och vi har verkligen uppskattat varje enskild individs medverkan i vår studie. Vi vill ge ett stort tack till samtliga informanter som varit villiga att dela med sig av sina erfarenheter och kunskaper. Ett särskilt tack vill vi även ge till vår handledare Tore Brännberg för all stöttning och entusiasmerande som han bistått oss med genom hela forskningsprocessen. Utan Era insatser hade vår studie aldrig kunnat genomföras.

Innehållsförteckning

1. INLEDNING	6
Syfte	6
Frågeställning	6
Avgränsningar	7
Begreppsdefinition	7
Uppsatsens disposition	7
2. METOD	8
Metodval.....	8
Urval och bortfall	8
Konstruktion av intervjuguide.....	9
Genomförandet av intervjuerna.....	9
Analys av materialet.....	10
Förförståelse	11
Validitet	12
Reliabilitet	12
Generaliserbarhet	13
Litteraturgranskning	13
3. RAPPORT OCH FORSKNING	14
”Rekrytering till kriminella gäng i Göteborg”	14
”Problembild 2011- Sekretessprövad version”	14
”Kriminella grupperingar – motverka rekrytering och underlätta avhopp”	16
4. TEORETISKA UTGÅNGSPUNKTER	17
Gruppens betydelse	17
Short och Strodbeckes teori om brottsaktiva gäng - ur Sarnecki, 2003.....	18
Strainteorin	18
5. ANALYS OCH RESULTAT	19
Att växa och bli större	19
Att synas.....	20
Nån som känner nån	21
Att sitta inne	22
Vem vill gänget ha med	23
Att vara en del av en gemenskap.....	25
Att spela efter spelets regler	26
6. SLUTDISKUSSION	27
REFERENSER	29
BILAGA 1: INTERVJUGUIDE	32
BILAGA 2: ILLUSTRATION	33

1. Inledning

Det ämne vi har valt att forska kring och skriva om är något som är högaktuellt i vårt samhälle idag. Nästan dagligen kan vi läsa i tidningar och höra i media om kriminella gäng och ofta handlar det om att gängen blir allt fler och ökar i storlek. Redan på 1930-talet hade vi i Sverige ligor och tillfälliga brottsnätverk men medlemmarna i dessa försökte inte att skylta med sin tillhörighet. Från 1990-talet har det skett en förändring gällande detta och antalet kriminella gäng med namn och emblem har ökat (Wierup & Larsson, 2008). Göteborgsposten (080821) skrev att det sedan 1990-talet är över femtio nya kriminella grupperingar, som har etablerat sig i Sverige och att dessa har cirka fyra till femtusent medlemmar, inklusive "hangarounds". Vi kunde även läsa i en annan artikel i Göteborgsposten (090417) att: "Flera ökända ligor ägnar särskild kraft åt att rekrytera ungdomar i Göteborgs nordöstra stadsdelar. En uppgift som tyvärr underlättas i kristider då tillgången på vanligt hederligt arbete krymper, i synnerhet för unga människor". Denna bild bekräftar Lindmark (2005) som skriver i rapporten "Rekrytering till kriminella gäng i Göteborg" att etableringen av den organiserade brottsligheten i Göteborg har tagit fart sedan 1990-talet och att etableringen av kriminella gäng fortsätter att expandera.

Vårt intresse väcktes efter att vi träffat en socionom, som arbetar med ungdomar i nära samarbete med polisen. Hon berättade för oss att oavsett vilka åtgärder som sätts in, för att förebygga rekrytering, så är det inga som hjälper. Vi började fundera på följande fråga; "Om ingenting av det förebyggande arbetet fungerar, vet man hur rekrytering går till"?

Vid närmare granskning har vi konstaterat att forskningen kring rekrytering till kriminella gäng är begränsad och då framför allt sett ur ett inifrånperspektiv. En bidragande orsak till detta tror vi kan vara ämnets känsliga karaktär - rekrytering till kriminella gäng. När det gäller de preventiva åtgärderna är vår tro att det bästa måste vara att börja i rätt ände, att samla in kunskap från dem som vet hur det går till. Detta för att på sikt hitta åtgärder, som är effektiva i samhällets kamp för individerna, mot rekryteringen till kriminella gäng. Vår förhoppning är att denna studie ska kunna bidra till ökad kunskap inom området. För att nå ut till så många som möjligt har vi medvetet försökt att göra studien lättläst.

Syfte

Vårt syfte med denna studie är att få en inblick i rekrytering till kriminella gäng. Denna kunskap vill vi tillägna oss genom personer som själva varit medlemmar i kriminella gäng och som har egen erfarenhet av rekrytering.

Frågeställning

- Varför rekryterar kriminella gäng nya medlemmar?
- Hur får kriminella gäng nya medlemmar?
- Vilka individer rekryteras till de kriminella gängen?

Avgränsningar

Vi har valt ett brett ämnesområde, som det finns mycket att skriva om, och vi har erfarenhet att det är lätt att hamna på sidospår. Därför har det varit viktigt för oss att göra tydliga avgränsningar.

Forskning från USA kan inte appliceras på svenska och europeiska förhållanden, vilket gör att det är komplicerat att jämföra utvecklingen för gäng och fängelsegång i USA med de förhållanden som råder i Sverige idag (Roxell, 2002). Vad gäller tidigare forskning har vi därför valt att begränsa oss till enbart svensk forskning.

Vidare har vi även valt att inte gå in på vad en kriminell handling är eller att diskutera gängens olika typer av brottsföreteelser, då vi inte tycker att detta är relevant för vår studie. Något vi vill förtydliga är att vi är medvetna om att det finns gäng, som inte begår kriminella handlingar.

All forskning som handlar om gäng har en sak gemensamt och det är att det främst är killar det handlar om (Forkby, 2008). I rapporten "Rekryteringen till kriminella gäng" (Johansson, 2004) står att läsa att det inte finns en enda kvinna, som är medlem i något av de kriminella gängerna i Göteborg. Flertalet av dessa gäng har även upprättat medlemsstadgar och regler, som tydligt säger att kvinnor inte får bli medlemmar. Då syftet med studien är att undersöka rekrytering till kriminella gäng väljer vi efter ovanstående resonemang att här lämna könsdiskussionen.

Begreppsdefinition

Något som ett flertal rapporter tar upp är att gängbegreppet är odefinierat och oprecist. Flera aktörer inom den vetenskapliga världen menar att det förekommer ett antal definitioner med olika innebörd och att definiera begreppet gäng är komplicerat. Detta kan vara en nackdel då det kan vara svårt att jämföra forskningsresultat (Roxell, 2002). Vi anser därför att det är viktigt att vara tydliga i vår definition av vad vi menar med ett kriminellt gäng:

"Ett kriminellt gäng är en grupp, bestående av två eller flera individer som är kriminella. De bryter mot de lagar, regler och normer, som upprättats för anständigt uppförande och agerande, i vårt samhälle. Det är personer som är ömsesidigt beroende av varandra och som interagerar med varandra för att uppnå ett mål, som av dem upplevs som gemensamt. Vidare är det personer med samma tankesätt, värderingar, övertygelser, vanor och livsstil med eller utan särskilda namn, etnisk tillhörighet, kläder eller symboler men med en intern hierarki." (Vår definition är grundad utifrån Lindmark, 2005:14, Harty, 2004:10 och KRIS).

Uppsatsens disposition

Vår uppsats är disponerad enligt följande: I det första kapitlet presenterar vi vår inledning till uppsatsen, vårt syfte och våra frågeställningar. Nästa kapitel består av uppsatsens metodavsnitt, där vi redogör för hur vi har genomfört vår studie, vilka metoder som använts, vårt urval och tillvägagångssätt. Vi lyfter även fram våra forskningsetiska aspekter i detta kapitel. I det tredje kapitlet presenterar vi våra teoretiska utgångspunkter och i efterföljande

kapitel följer vår analys och resultatdel, där empirin knyts samman med teori och tidigare forskning. I sista kapitlet framförs vår slutdiskussion.

2. Metod

Metodval

Vi tycker att det är viktigt, precis som Larsson (2005), att lyfta fram den vetenskapsfilosofiska utgångspunkt som varit vägledande för oss i vår studie. För att få en djupare förståelse av det fenomen vi studerar, har vi igenom hela forskningsprocessen utgått från ett socialkonstruktivistiskt synsätt, där vår utgångspunkt varit att en människas handlande behöver förstås i relation till den sociala kontext hon befinner sig i (Lilja & Larsson, 2005). Eftersom vi vill nå kunskap om individens subjektiva upplevelser, genom att utgå från hennes egna ord, uttryck och meningsbeskrivningar, har vi valt att använda oss av en kvalitativ forskningsansats i form av intervjuer (Larsson, 2005). Vi anser att det är den metod som passar bäst för att vi ska kunna uppfylla vårt syfte och besvara våra frågeställningar, vilket måste vara avgörande vid valet av metod (Trost, 2005). Slutligen har vi i vår studie valt en abduktiv metodstrategi, vilket innebär att vi alternerar mellan teori och empiri i forskningsprocessen, där de båda påverkats av varandra i ett växelspel (Larsson, 2005).

Urval och bortfall

Vi insåg tidigt i forskningsprocessen att det var svårt att finna individer, som idag är aktiva i ett kriminellt gäng och som var villiga att ställa upp på en intervju, något som vi tror kan bero på ämnets känsliga karaktär. Vi tror inte heller att dessa personer skulle kunna förmedla en objektiv och nyanserad bild eftersom de fortfarande befinner sig mitt i. Vi har därför valt att intervjua personer som tidigare varit medlemmar i ett kriminellt gäng. Våra informanter har erfarenhet av att själva en gång varit både rekryter och medlemmar i ett kriminellt gäng, som rekryterat nya medlemmar. Därför anser vi att de besitter på en sådan kunskap att de har kunnat förmedla en bild till oss, sedd utifrån ett inifrånperspektiv.

För att finna informanter till vår studie har vi använt oss av snöbollsmetoden, som är lämpad för kvalitativa studier som vår (Trost, 2001). Snöbollsmetoden innebär att en person känner någon, som i sin tur känner någon och så vidare (Larsson, 2005). Vi tog följaktligen inte själva den första kontakten med våra informanter men för att försäkra oss om att informanterna hade erfarenhet och kunskap inom det aktuella området uppgav vi för dem, som hjälpt oss att komma i kontakt med våra informanter, att vi sökte personer med egen erfarenhet av rekrytering till kriminella gäng (Billinger, 2005).

Eftersom vi har använt oss av snöbollsmetoden, som vi beskriver ovan, är det inte vi själva som har valt ut våra informanter och därför kan urvalet i vår undersökning inte sägas ha skett slumpmässigt. Vi är medvetna om att det kan ha förekommit en viss selektion gällande våra informanter (Elofsson, 2005). Enligt Svenning (2003) handlar kvalitativa undersökningar alltid om ett selektivt urval. Eftersom denna typ av undersökningar mer är till för att exemplifiera än att generalisera, ser vi det inte nödvändigt att vårt urval skett slumpmässigt.

Vi har intervjuat fyra män, vars åldrar är fördelade enligt följande: Den yngsta är strax över tjugo år och den äldsta är runt fyrtio år, de två andra befinner sig åldersmässigt jämt fördelade däremellan. De har alla tidigare varit medlemmar i kriminella gäng och tilläggas bör att ett par av informanterna har varit medlemmar i mer än ett kriminellt gäng.

Konstruktion av intervjuguide

För att kunna besvara våra frågeställningar påbörjade vi konstruktionen av vår intervjuguide med att läsa in oss på litteratur inom det aktuella området. Något vi snabbt insåg var att utbudet av litteratur var begränsat men vi tog till oss det vi kunde för att öka möjligheterna att ställa de rätta frågorna i intervjuerna. Det var även med anledning av detta som vi beslutade att inte följa vår intervjuguide till punkt och pricka utan endast låta den vara vägledande i intervjuerna med informanterna.

Vid upplägget av intervjuguiden valde vi att dela upp frågorna under olika teman. Vi gjorde detta för att underlätta analysarbetet, där intervjumaterialet från de olika intervjuerna jämförs med varandra. Under varje tema utformade vi underfrågor och tanken var att dessa skulle fungera som ett stöd under intervjuerna. Genom att vi formulerade våra intervjufrågor på ett vardagligt språk, samtidigt som vi belyste ämnet från flera olika vinklar, ökade också möjligheten att svaren från informanterna skulle bli spontana, innehållsrika och varierande. En annan tanke var att våra informanter skulle få styra ordningsföljden av frågorna under intervjuerna och att vår uppgift som intervjuare skulle vara att skapa ett flyt i samtalet (Kvale, 1997).

Genomförandet av intervjuerna

När vi fick uppgifterna om de informanter som kunde tänka sig att ställa upp på en intervju kontaktade vi dem per telefon. Vid dessa tillfällen presenterade vi oss själva kort samt syftet med intervjun. Vi talade också om för dem att det var frivilligt att delta och att vi önskade att spela in intervjun med dem.

En fråga som vi diskuterat mycket var vilken plats, som var bäst lämpad att genomföra intervjuerna på. Vi ansåg att det var viktigt att våra informanter kände sig trygga och vi ville därför undvika att någon lyssnade av samtalet. Vi valde på grund av detta att tillfråga våra informanter, om de hade något särskilt önskemål angående valet av plats för intervjun. De önskemål som framkom var av praktisk natur och resulterade i att platsen kom att variera från intervjutillfälle till intervjutillfälle. En gemensam nämnare för mötesplatserna var att där var folk i rörelse, vilket vi tror ökade anonymiteten för våra informanter. Vi ansåg att det var nödvändigt att vi under själva intervjun var åtskilda från övriga personer, med tanke på ämnets känsliga karaktär, samtidigt som vi ville skapa en så förtrolig stämning som möjligt. Tillsammans med informanterna valde vi ut någon lokal i närheten av de bestämda mötesplatserna, som både vi och informanterna ansåg vara lämplig att utföra intervjuerna i.

Vi har valt att genomföra våra intervjuer enskilt med var och en av våra informanter. Vid varje intervjutillfälle presenterade vi syftet med intervjun och frågade om vi fick spela in intervjun, vilket samtliga av våra informanter gav sitt samtycke till. Vi fortsatte med att påminna våra informanter om att deltagandet i vår studie var helt frivilligt samt att vi strävade efter att bevara deras anonymitet. Vi talade även om att det inspelade materialet skulle

förvaras på ett sådant sätt att obehöriga inte skulle kunna ta del av det, samt att materialet skulle raderas när transkriberingen var klar. Vid varje intervjutillfälle började vi med att sätta en ungerfärlig tidsram, cirka en timme per tillfälle.

Vi tror att vi som enskilda individer, på olika sätt, kan bidra till att varje enskilt intervjutillfälle ger största möjliga kunskapsutdelning, samt bidra till att intervjun blir till en positiv upplevelse för våra informanter (Kvale, 1997). För att ha störst chans att uppnå detta valde vi att genomföra samtliga intervjuer tillsammans. Vår förhoppning har varit att våra informanter skulle få en egen berikande upplevelse samt en egen vinnig av att delta i vår studie (Kvale, 1997).

Analys av materialet

För att få en så bra överblick som möjligt av intervjuerna transkriberade vi dem, trots att det är ett tidskrävande arbete. Vi bedömer dock att det är värt den mödan, eftersom vi då kan läsa exakt vad som sagts under intervjuerna och då det ger en klarare bild av vad våra informanter förmedlat till oss (Trost, 2005). När intervjuerna transkriberas får de en struktur och på så vis får vi en bättre översikt av dem, vilket även förenklar analysen av det insamlade materialet (Kvale, 1997). För att kvalitén på utskriften skulle bli så bra som möjligt, samt för att öka reliabiliteten i vår studie, diskuterade vi noga igenom hur vi skulle gå tillväga med transkriberingen. Vi är medvetna om att vår tolkning börjar redan vid utskriften. För att vi ska kunna göra jämförelser mellan de olika intervjuerna är det därför viktigt att de enskilda intervjuerna är utskrivna på samma sätt (Thomassen, 2007). Stilen man väljer för utskriften beror även på vad syftet med utskriften är (Kvale, 1997). Vi valde att skriva ut intervjuerna ordagrant, med upprepningar av ord men utan pauser, skratt med mera. Vi anser att det är bra att skriva ut intervjuerna ordagrant, eftersom vi på så vis, senare i analys och resultatdelen, kommer att kunna använda oss av utförliga och ordagranna citat. Som vi diskuterat under etiska överväganden kommer vi dock att ta bort vissa uttryck, som kännetecknar våra informanter och som skulle kunnat röja deras identitet. Våra diskussioner kring transkriberingen mynnade ut i att vi bestämde oss för att dela varje enskild intervju på två lika delar och skriva ut var sin del. Detta ansåg vi var extra viktigt för att säkerställa överensstämmelsen mellan våra transkriberingar och därför lyssnade vi och läste igenom varandras transkriberingar för att på så vis upptäcka, om det fanns några missuppfattningar.

Analys handlar om att hitta mönster och att sortera information (Svenning, 2003). Därför började vi med att läsa igenom våra utskrift av intervjuerna och markerade det som vi ansåg var mest centralt för vår studie. Därefter gjorde vi olika analytiska kategorier för att beskriva informanternas erfarenhet och kunskap om rekrytering till kriminella gäng, som vi sedan använde som utgångspunkt för analysen (Trost, 1997). I vår analys har vi efterhand även gjort egna tolkningar.

Etiska överväganden

Det finns vissa grundläggande etiska principer, som humanistisk-samhällsvetenskapliga forskningsrådet (HSFR) har tagit fram och som en forskare måste ha med sig och tänka på genom hela forskningsprocessen. Vad gäller de grundläggande kraven för skydd av individ finns fyra allmänna huvudkrav. Dessa är *informations-*, *samtyckes-*, *konfidentialitets-* och *nyttjandekravet* (Vetenskapsrådet, 2002). *Informationskravet* innebär att forskaren ska tala om

för informanten hur undersökningen är upplagd i sin helhet, om undersökningens syfte samt att deltagarna själva har rätt att bestämma över sin medverkan. Det sistnämnda innebär att deltagandet är helt frivilligt och att informanterna när som helst kan välja att avbryta sin medverkan. Vidare innebär informationskravet att tala om för informanten att materialet, som samlas in inte kommer att användas utanför ramarna för studien samt att tala om att resultatet kommer att offentliggöras. Vad gäller *Samtyckeskravet* innebär det att deltagarna själva har rätt att bestämma över sin medverkan. Det vill säga att de själva har rätt att bestämma över sitt deltagande, såsom om de vill eller inte vill svara på vissa frågor. I övrigt innebär samtyckeskravet också att forskaren skall inhämta samtycke från föräldrar/vårdnadshavare om informanterna, som deltar är under femton år. Detta är dock inte aktuellt i vår studie. Vad gäller *konfidentialitetskravet* innebär det att alla medverkande så långt som det är möjligt ska garanteras anonymitet samt att alla uppgifter om deltagarna skall förvaras på ett sådant sätt att obehöriga inte kan komma åt och ta del av dem. Med *nyttjandekravet* menas att allt insamlat material endast får och skall användas för det aktuella ändamålet och att alla uppgifter om den enskilde deltagaren endast skall användas för den aktuella undersökningen och att de inte får användas för beslut eller åtgärder, som direkt kan påverka denne.

Vi har genom hela forskningsprocessen fört kontinuerliga diskussioner kring de etiska aspekterna. Vi anser att det är särskilt viktigt, då vi valt att skriva om ett ämne med känslig karaktär. Våra informanter uppgav att de inte tidigare talat med någon om detta och som en av våra informanter uttryckte det:

”Vi är inte så duktiga på att berätta saker, vi är duktiga på att hålla tyst om saker och ting.”

En annan fråga, som är vi anser viktig att ställa sig, är vad gängen tycker om att tidigare medlemmar lämnar ut information om dem. Med tanke på detta så ansåg vi även att det var extra viktigt att tala om för våra informanter att uppsatsen kommer att offentliggöras, att den blir offentlig i den bemärkelsen att den kommer att vara sökbar på Internet. Vi tyckte även att det var viktigt att på ett så tidigt stadium som möjligt, redan vid första telefonsamtalet, informera våra informanter om syftet med vår studie, upplägget av den samt vilka risker respektive fördelar det kan innebära att delta. Vid intervjutillfällena förmedlade vi även till våra informanter att materialet kommer att presenteras som en C-uppsats, då vi anser att de har rätt att veta i vilket sammanhang deras uttalanden kommer att användas. Vi poängterade även att vi gör vårt yttersta för att bevara deras anonymitet. Då vi i vår studie använder oss av citat från våra informanter, finns risken att det går att känna igen deras sätt att uttrycka sig. För att minska denna risk har vi vid användandet av citat, i den mån det går, försökt att ta bort de formuleringar som vi tror kan utgöra typiska uttryck för våra informanter. Vi har dock varit noga med att innebörden i informanternas uttalanden förblir detsamma.

Av två skäl kommer vi inte att gå in på och benämna vilka kriminella gäng våra informanter varit medlemmar i. Det första skälet är att vi faktiskt inte vet, eftersom vi inte frågat våra informanter om detta. Det andra skälet handlar om konfidentialitetskravet.

Förförståelse

Thomassen (2007) menar att vi alltid bär på en förförståelse, vilket innebär att vi aldrig inträder förutsättningslöst i situationer och att vi gör tolkningar av vår omvärld, där vår

förförståelse påverkar vårt sätt att se på verkligheten. Vidare menar hon att våra erfarenheter uppstår genom det vi gör och att vi skapar världen utifrån vårt sätt att förstå den.

Vår förförståelse om rekrytering till kriminella gäng var begränsad i början av vår forskningsprocess. Den kunskap vi hade med oss hade vi tillägnat oss genom att läsa litteratur inom området och genom media. Den var alltså av en mer allmän karaktär.

När vi började med vår studie, hade vi en tanke om att vi skulle försöka vara så fria som möjligt från våra värderingar. Detta gjorde att vi först valde att använda oss av begreppet gäng istället för begreppet kriminella gäng men under intervjufrågornas uppbyggnad kom vi att ifrågasättas av ett par personer som vi talade med.

En av dem sa:

”Vad är det för gäng ni menar, är det sytantsgänget eller är det ett kriminellt gäng.”

Vi kan i efterhand se att vi påverkades av vår förförståelse, då vi av felriktad hänsyn använde begreppet gäng istället för kriminella gäng. Våra försök att vara fördomsfria visade sig ha motsatt effekt.

Validitet

Validitet är ett mått på graden av samstämmighet mellan vad man avser att undersöka och det man verkligen undersöker (Thuren, 2007). Vi är medvetna om att en rad olika faktorer kan komma att påverka validiteten, som till exempel observationer, frågekonstruktioner och intervjuer (Svenning, 2003). Under vår forskningsprocess har vi därför kontinuerligt fört diskussioner kring dessa faktorer, i syfte att vårt forskningsresultat skall bli så trovärdigt, rimligt och tillförlitligt som möjligt (Kvale, 1997).

Vi är medvetna om, som vi nämnt tidigare, att ämnet vi valt är av känslig karaktär och att detta kan ha påverkat våra respondenters öppenhet vid intervjutillfällena. För att fånga verkligheten så väl som möjligt har vi försökt att sätta oss in i hur den intervjuade tänker, känner och betar sig (Trost, 2005). Vi hoppas att vi har kunnat skapa en så förtrolig stämning som möjligt, både rumsligt och muntligt (Svenning, 2003).

Reliabilitet

Reliabilitet är ett mått på graden av tillförlitlighet i de mät- och undersökningsmetoder som används (Thuren, 2007). För att uppnå hög reliabilitet i en undersökning förväntas det att måttet är stabilt och inte störs av variationer i tid, plats eller av intervjuare (Eloffson, 2005). Vad gäller kvalitativ forskning är reliabilitet inte något man kan fastställa på ett enkelt och klart sett, eftersom man inte gör någon direkt mätning. En kvalitativ undersökning är mer exemplifierande än generaliserade och som forskare är man i första hand ute efter att finna och skildra en viss företeelses kvalitéer (Larsson, 2005).

Vi har under hela forskningsprocessen försökt att skapa förutsättningar för att vår studie skall få en så hög reliabilitet som möjligt. Vår utgångspunkt har varit att det ena intervjutillfället skall vara det andra så likt som möjligt och detta har vi försökt att uppnå genom att vi båda deltagit vid varje intervjutillfälle och att intervjuerna ägt rum i liknande miljöer samt att vi utgått från samma intervjuguide. Däremot har vi under intervjuerna låtit våra respondenter, i stort, styra ordningsföljden och våra följdfrågor har formulerats efter tidigare givna svar. Vår studie har därför en låg grad av standardisering och variationer kan förkomma (Trost, 2005). Som vi diskuterat under analys av materialet har vi gjort allt för att säkerställa att transkriberingen av vårt material blev så bra som möjligt, för att på så vis öka reliabiliteten i vår uppsats.

Generaliserbarhet

Som vi har nämnt tidigare har kvalitativ metod som ändamål att exemplifiera snarare än att generalisera (Svenning, 2003). Vår tanke med denna studie är inte att generalisera och vårt material utgörs inte av ett underlag, som gör att studien är generaliserbar för en större population. Vårt resultat pekar i samma riktning som tidigare forskning men vi överlämnar åt er läsare att själva avgöra, om ni väljer att dra några slutsatser utifrån det material vi presenterar i studien.

Litteraturgranskning

Vår materialinsamling började på Centralbiblioteket i Göteborg, där vi tog hjälp av personalen vid en s.k. sökverkstad. Vi lärde oss då att på ett effektivt sätt söka efter specifik litteratur i Universitetets databaser. Vi började söka på begreppen rekrytering och nyrekrytering men kunde snart konstatera att dessa begrepp främst ledde oss till litteratur, som rör rekrytering inom arbetslivet. Vi fick därför tänka om och söka på andra begrepp, som till exempel gäng och kriminalitet, för att hitta relevant litteratur. Efter en mängd olika sökningar fann vi litteratur bestående av böcker och rapporter. Genom att läsa sammanfattningarna av dessa sållade vi snabbt ut de som inte var aktuella för vår studie.

Alla våra källor, förutom en, som vi fann och som beskrev de teorier vi valt, är utgivna av Studentlitteratur i Lund. Detta förlag är ett av Sveriges ledande vad gäller att ge ut kvalificerad kurs- och facklitteratur. Vi anser därför att denna litteratur är tillförlitlig. Gällande tidigare forskning valde vi ut tre officiella rapporter som berör rekrytering till kriminella gäng och som vi anser vara relevanta för studien. En rapport är utgiven av Kriminalunderrättelseroteln i Göteborg, en av Rikskriminalpolisen och en är utgiven av Statens offentliga utredningar. Vi anser att även dessa rapporter är tillförlitliga källor. Dock ställer vi oss något frågande till att den första rapporten, utgiven av Kriminalunderrättelseroteln i Göteborg, grundar sin rapport ”Rekrytering till kriminella gäng i Göteborg” på RAR- registret. RAR står för rationell anmälningsrutin och registret bygger på anmälningar där en person, efter avslutad utredning, endast är skäligen misstänkt för brott och inte lagförd för det och där personer endast redovisas en gång per brottstyp (Brottsförebyggande rådet). Det vi ställer oss frågande till är att de grundar rapporten på skäligen misstänkta personer. Vi anser att det finns en risk att materialet de fått fram kan vara något missvisande på grund av detta.

3. Rapport och forskning

”Rekrytering till kriminella gäng i Göteborg”.

Denna rapport är gjord av analytikern Efva Lindmark och är utgiven av Kriminalunderrättelseroteln i Göteborg år 2005. Rapporten är kvantitativ och syftar till att beskriva förändringar i rekryteringen och fördjupa analysen om vilka personer, som riskerar att rekryteras in i kriminella gäng. Till grund för analysen ligger följande hypotes: ”Har man begått brott tillsammans med någon som i sin tur begått brott med en medlem i ett kriminellt gäng är möjligheten/risken att bli rekryterad till gänget stor” (Lindmark, 2005:10).

Den livsstil, som de unga kriminella har möjlighet att erbjuda, kan komma att verka frestande för de personer som hamnar i en svår levnadssituation, som är präglad av att finna ett arbete och få en inkomst. Det framgår även av rapporten att många av dessa personer är andra generationens invandrare eller att de kom till Sverige då de var mycket unga. Lindmark skriver i rapporten att den genomsnittliga åldern för gängmedlemmar är trettioett år och att den genomsnittliga åldern för rekryterna är nitton år. Vidare framgår det att rekryterna känner en person som är tungt kriminell, antingen personligen eller genom en kamrat. Det är främst unga gängmedlemmar, som rekryteras in nya unga gängmedlemmar. Samtidigt tas det upp i rapporten att det förekommer att äldre gängmedlemmar, som begår brott med yngre personer, även rekryterar yngre personer. Rapporten pekar på att både rekryterna och gängmedlemmarna brottsdebuterar vid femton till sexton års ålder samt att det är mer vanligt att personer begår brott med en person, som är i ungefär samma åldersgrupp. Genom tidigare kriminella handlingar har dessa personer tillägnat sig kunskaper och färdigheter, som gör dem attraktiva för gängen att rekrytera. På så sätt bidrar de till att gängens struktur blir multikriminell. I rapporten framgår det att etnicitet inte är avgörande för vem personer väljer att begå brott med utan att det snarare handlar om att personer kommer ifrån samma bostadsområde. Däremot pekar rapporten på att rekryteringen är centrerad till områden, där ekonomisk och kulturell segregation är mest framträdande och att många individer från dessa områden snart kommer att vara nästa generation av grovt kriminella.

Vidare framkommer det att vissa av de kriminella gängen försöker att efterlikna det legala näringslivets organisationsstruktur och arbetssätt, att de går mot en mer ”marknadsanpassad” organiserad brottslighet. Det framkommer även att det i gängen finns interna regelverk, som ska följas av medlemmarna. För att vidmakthålla det interna regelverket använder gängen sig av hot och våld. Likaså använder de sig av hot och våld som en metod för att expandera och vidmakthålla sin maktposition inom den kriminella världen.

”Problembild 2011- Sekretessprövad version”.

Rikskriminalpolisen (2009) har genomfört en kvalitativ studie, vars syfte är att beskriva omvärldsförändringar och trender, hur dessa påverkar den organiserade brottslighetens utveckling i Sverige samt vilka konsekvenser detta får för polisens arbete.

I rapporten tas det upp att vårt samhälle, som idag går mot att bli allt mer globaliserat, upplevs av många som komplext och svårorienterat. I rapporten beskriver de att de kriminellas organisation och kommunikation utvecklas parallellt med denna globalisering och att denna

utveckling kan påverka den organiserade brottslighetens möjligheter att nyrekrytera. Rapporten pekar på vikten av att försöka förstå mekanismerna, som får individer att söka sig till den organiserade brottsligheten. Vidare tas det även upp i rapporten att en anledning till att fler söker sig till den organiserade brottsligheten kan vara att individen söker efter den struktur och bekräftelse, som den organiserade brottsligheten erbjuder. En bidragande orsak till att ungdomar dras till gängmiljön kan enligt rapporten vara att gängmiljön erbjuder en relativt enkel fristad i en värld fylld av ställningstaganden och val, en värld som inger trygghet genom regler och struktur. Rapporten beskriver att de kriminella gängen kan erbjuda en tillflykt i form av gemenskap, skydd, bekräftelse och att ansvar för vad som ska göras ligger på någon annan samt att de bidrar till en försörjning.

I rapporten beskrivs att allt fler yngre blir medlemmar i de kriminella grupperingarna. Dessa grupperingar ökar i förorter precis som antalet gäng. Ledarna i dessa gäng är idag runt trettio år och de har varit kriminellt aktiva sedan tidig tonårstid. Vidare beskrivs att många unga individer, som samlas kring gängen, utnyttjas för att begå brott. I dessa grupper är konstellationer mer flytande och det existerar inte något tydligt medlemskap. I rapporten anser man att detta skiljer sig mot 1 % MC-miljön¹, dit individer snarare söker sig än blir rekryterade. Vidare menar man även att en medlem måste bevisa sin lojalitet för att få tillträde till gruppen. Den brottsliga verksamheten bedrivs enligt rapporten mer i projektform, där man inte är bunden till att begå brott med enbart dem inom den egna gruppen.

Rapporten pekar även på att de grupper eller nätverk i Göteborgsförorter, som inte antagit något namn eller symbol, har betydande personer inom gruppen, som är tungt kriminellt belastade. De menar att deras kontakter med andra kriminella är omfattande och att dessa grupper är multikriminella. Information som framkommit i rapporten pekar på att värningen av nya medlemmar till förortsgängen är aggressiv men att frågan om hur de olika grupperingarna rekryterar i huvudsak är oklar. Rapporten visar också på att brottslighet och dess konsekvenser går mot att bli allt mer koncentrerade till utsatta och marginaliserade grupper i samhället. Det framgår även att detta gäller flertalet ungdomar och att det främst handlar om pojkar, som inte klarar grundskolans krav, pojkar med invandrarbakgrund och pojkar som kommer från familjer med låg socioekonomisk status. Enligt rapporten håller det på att skapas parallella samhällen i de utsatta förorterna, där auktoriteter ifrågasätts, där det håller på att skapas egna regler och normer och där de kriminellas karriärvägar utvecklas. Enligt rapporten blir det allt svårare att stå utanför såväl det reguljära samhället som de kriminella grupperingarna och det blir allt mer nödvändigt att tillhöra en grupp, om man vill bli framgångsrik. Där kan gängmiljön erbjuda individen bekräftelse i en helt manlig gemenskap med ett tydligt mansideal.

I rapporten beskrivs hur media alltid haft ett intresse av att beskriva brottslighet och hur enskilda kriminella individer idag tillåts företräda och marknadsföra både sig själva och den kriminella grupperingen på bästa sändningstid. Det poängteras dock i rapporten att detta inte gäller alla kriminella grupperingar. En del föredrar att verka i det dolda utan symboler och namn på den egna sammanslutningen. Samtidigt beskrivs det i rapporten att det mediala utrymmet, som dessa kriminella grupperingar och dess individer får, ökar såväl kändisskapet

¹ Efter våldsamma bråk mellan bikers i USA uttalade sig det amerikanska motorcykelförbundet år 1947 att 99 % av motorcyklisterna är laglydiga medborgare och att det är 1 % som ställer till med bråk. Efter detta började medlemmarna i kriminella motorcykelklubbar eller kriminella MC-gäng att själva kalla sig för "one-percenters" ([wikipedia.se](https://sv.wikipedia.org/wiki/One-percenters)).

som gruppens skrämsekäpital. På så sätt förbättras även förutsättningarna för den egna kriminella verksamheten.

Enligt rapporten bevitnar kriminalvården en ökning av de kriminella nätverken inne på anstalterna. De menar att den hierarki som finns innanför murarna även är gällande utanför anstalten samt att många av de tungt kriminella har som mål att åka fast någon gång under sin kriminella karriär för att bättra på den kriminella statusen.

”Kriminella grupperingar – motverka rekrytering och underlätta avhopp”.

Denna rapport (SOU 2010:15) är utgiven av Statens offentliga utredningar år 2010 och syftar till att komma fram till förslag på åtgärder för att motverka rekrytering till kriminella grupperingar samt att komma fram till förslag på åtgärder för att hjälpa personer som vill lämna kriminella grupperingar. Innehållet i rapporten är framtaget med hjälp av kvalitativ metod.

I rapporten beskrivs hur vissa grupperingar, troligtvis de flesta, är löst sammansatta och utan egentligt medlemskap. Samtidigt framkommer att det finns gäng, som är tydligt strukturerade enligt ett hierarkiskt mönster och ofta med en utpekad ledare. Dessa grupperingar är mer kvalificerade och har ofta ett uttalat system för hur nyrekrytering ska gå till. Deras rekryteringsbas utgörs i huvudsak av personer som ofta tillhör förorts- och ungdomsgång och de ungdomar som rekryteras utgörs i huvudsak av de mest brottsbelastade. Något som rapporten lyfter fram och som är gemensamt för alla grupperingar är att det är gruppmedlemskapet i sig som har betydelse för den enskildes brottslighet. Vidare beskrivs att medlemmarna i förorts- och ungdomsgång i huvudsak är mellan femton och trettio år. Rapporten förtydligar även vem som riskerar att gå med i ett kriminellt nätverk. Det framkommer att risken ökar för de personer som lever i familjer som är socialt och ekonomiskt instabila. Det framkommer även att personer som kommer ifrån både socialt instabila, ekonomiskt och etniskt segregerade bostadsområden, särskilt i storstäderna, i högre utsträckning riskerar att utveckla en kriminell livsstil. Detta menar de beror på att förekomsten av narkotika, vapen och brottslighet generellt är högre i dessa områden än i andra områden. Av rapporten framkommer även att utanförskap och diskriminering på grund av etnisk bakgrund har visat sig vara en grogrund för såväl brottslighet som uppkomsten av kriminella grupperingar. Det konstateras att pojkar och unga män från etniska minoriteter oftare än andra är med i något slags kriminellt nätverk, vilket innebär att flertalet av de personer som riskerar att rekryteras är pojkar med invandrarbakgrund. Samtidigt framkommer att etnisk bakgrund inte verkar ha någon betydelse för förorts- eller ungdomsgängens sammansättning utan att det är var personen bor och vilket rykte personen har som är av betydelse. Det beskrivs även att personer vars biologiska föräldrar separerat är mer utsatta än andra samt att risken att rekryteras ökar för de personer, som har syskon eller andra nära anhöriga, som själva är kriminellt belastade eller medlemmar i ett gäng. Vidare framkommer det även att äldre syskons kriminella kamrater många gånger har en negativ inverkan på de yngre syskonen i en familj. Det beskrivs även att majoriteten av unga som begår brott ofta gör det tillsammans med en person som är i ungefär samma ålder, som går i samma skola eller som kommer från samma bostadsområde. Rapporten menar att en central riskfaktor för egen brottslighet och som även förstärker risken att gå med i kriminella nätverk är umgänge med kriminella kamrater. Det beskrivs även att de unga som går med i kriminella nätverk ofta har problem i skolan i form av inlärningssvårigheter och samarbetsproblem med andra elever

och lärare. Vidare framkommer att personer som tidigt uppvisar ett aggressivt beteende mot andra, är hyperaktiva, använder droger, lider av psykisk ohälsa, har lågt självförtroende oftare blir gängmedlemmar än andra. Rapporten menar att de unga som inte tycker att det är fel att begå brott, dvs. de som inte har internaliserat samhällets normer och regler, i högre grad riskerar att dras med i kriminella nätverk.

I rapporten lyfts det fram att Kriminalvården konstaterat att allt fler av de intagna tillhör kriminella grupperingar. Vissa uppgifter pekar enligt rapporten på att det är relativt lätt för gäng att rekrytera inne på anstalterna, vilket Kriminalvården tror grundar sig på att det känns tryggare och säkrare för den enskilde att tillhöra en grupp än att stå utanför. Gängen är många gånger aktiva såväl innanför som utanför kriminalvården.

4. Teoretiska utgångspunkter

Gruppens betydelse

Den kollektiva identiteten blir allt viktigare i ett samhälle som präglas av globalisering, individualisering och inte minst av en snabb förändringstakt. Att leva i ett sådant samhälle ställer krav på oss och det förväntas att vi följer de regler som är uppsatta. Gör vi inte det så finns risken att andra ser oss som avvikare. Det sociala livet erbjuder oss ett skydd mot världens föränderlighet och otrygghet. Genom att gå med i en stark social gemenskap kan vi finna en tillflyktsort och möta världen med det sociala livet som skydd. Vi människor har en tendens att söka oss till miljöer, där vi känner oss accepterade som människor, något som kanske är än viktigare för dem som har blivit stämplade som avvikare av samhället (Johansson, 2010). Vi har alla även ett grundläggande behov av att bli bekräftade och att känna oss behövda (Nilsson, 2005). Av denna anledning blir även tillhörigheten till en grupp livsnödvändig, eftersom det är genom den som vi utvecklas och blir bekräftade. (Mathiasson, 1994). Bekräftelsen i sig är viktigare framför att bli behandlad som ”ingen” (Nilsson, 2005). Får vi inte en positiv bekräftelse så kämpar vi istället efter att få en negativ bekräftelse (Mathiasson, 1994).

Vår identitet skapas kontinuerligt i alla sociala sammanhang (Johansson, 2010). Enligt Nilsson (2005) pågår det ständigt en spegling i en grupp, där vi identifierar oss med andra och försöker att efterlikna varandra allt från åsikter, värderingar och beteende till kläder och hur man skall uttrycka sig i olika situationer. Medlemmarna internaliserar värderingar och sociala färdigheter och de tar till sig de grundläggande normer och beteendemönster som är specifika för just den grupp de tillhör. Vidare menar han att konformitet skapas genom medlemmarnas behov av förutsägbarhet och på grund av att de blir stöpta i samma form ökar samhörigheten och tryggheten i gruppen. De kollektiva normerna uttrycker vad gruppen anser är viktigt och de styr hur individerna beter sig inom gruppen, vad som är tillåtet och vad som inte är det och medlemmarna testar varandra för att se vad de andra går för och var de har varandra (Nilsson, 2005). Den gruppidentitet som skapas urskiljer gruppen från andra grupper och fungerar som en avgränsning mot omgivningen (Hardy, 2004).

Makt finns i alla relationer och syftet med den kan vara både positivt och negativt. För att makt skall existera krävs att det finns någon som tror att den andre har makt samt att någon underkastar sig dennes direktiv, frivilligt eller med tvång. Inom en grupp eller en organisation kan makt definieras genom mer eller mindre rådande hierarkiska system, genom en individs

position, prestige eller roll (Nilsson, 2005). I en pyramidisk organisation finns det en tydlig struktur, där var och en vet sin plats och rollerna är klart definierade och hierarkiskt ordnade (Mathiasson, 1994). Den rollfunktion som en medlem tilldelas påverkas av individens erfarenheter men även vad personen själv strävar efter och har fallenhet för. En individs status i gruppen påverkar vilken makt och vilket inflytande denne kan utöva. Med status menas individens anseende och prestige, som ofta åtföljs av någon sorts statussymbol som till exempel kläder och gradmarkeringar (Nilsson, 2005). Den hierarkiska organisationen har ett regelverk, som alla skall hålla sig till och därigenom upprätthålls rollerna, makten och funktionerna. Detta system är tydligt vilket inger en trygghet i form av att medlemmarna vet vilka de är och att de vet vad de får och inte får men systemet är också stelt och konsekvensen av det blir att det bromsar människors växande och kreativitet (Mathiasson, 1994).

Short och Strodtbecks teori om brottsaktiva gäng - ur Sarnecki, 2003.

Short och Strodtbeck har genom sina studier förbättrat våra möjligheter att förstå de gruppprocesser, som sker i ett gäng. De menar att utsatta ungdomarna söker sig till gängen för att de tror att deras behov av spänning, tillhörighet, identitet och status skall tillgodoses av gänget men oftast tillfredställer inte gänget dessa behov, utan snarare har gänget motsatt verkan. Gängens medlemmar blir istället mer utsatta och personernas behov kvarstår. Vidare menar de att individer främst söker sig till ett gäng för att söka skydd. Många kriminella gäng är dock i konflikt med andra gäng, vilket innebär att individerna riskerar att utsättas för fysisk skada. På grund av detta riskerar de att utsättas för våld, som kan vara så grovt att det kan leda till döden. Följden blir alltså istället att deras utsatthet ökar.

Vidare menar Short och Strodtbecks att individernas beteende är ett resultat av att brottsaktiva gängmedlemmar anpassat sig till de förhållanden de lever under. Genom att vara en del av en jämnårig brottsaktiv grupp får de en vi-känsla, vilket i viss mån väger upp för individens alla upplevda misslyckanden. Dessa misslyckanden är delvis ett resultat av att det sociala nätverket kring dessa individer inte kunnat förse dem med den nödvändiga sociala kompetens, som är ett måste för nå framgång i det etablerade samhället. De menar att detta beror på gängmedlemmarnas livssituation i övrigt, som kan innebära att personerna är arbetslösa eller endast har tillfälliga arbeten. Samt att deras boendeförhållanden är dåliga och att familjelivet ofta ter sig kaotiskt osv. Som nämnts ovan är det inte så att tillhörigheten till det kriminella gänget stärker dessa individer utan det har snarare motsatt effekt och leder till ytterligare försvagning av personens sociala kompetens. Extra påtagligt menar Short och Strodtbeck att detta blir då gruppen präglas av under- eller arbetarklass och etnisk minoritetskultur.

Strainteorin

Under 1930-talet utvecklade Robert Merton strainteorin utifrån Emile Durkheims teori om anomi. Med anomi menas, enligt Durkheim, att det inte finns några tydliga riktlinjer som kan styra individers beteende inom en viss samhällsfär (Sarnecki, 2003). Strainteorin handlar om de krav som ställs på en individs beteende när accepterade normer hamnar i konflikt med den sociala verkligheten (Giddens, 2003). Merton ansåg att det var själva samhällsstrukturen, som låg till grund för avvikande beteende i samhället (Sarnecki, 2003). Han menade att det moderna samhället handlar om materiell framgång, om att "ta sig upp" och att "bli rik" och att individer antas uppnå detta genom hårt arbete och självdisciplin. Detta synsätt innebär att man inte tror att individers bakgrund har någon betydelse utan att de kan uppnå materiell

framgång, om de bara anstränger sig (Giddens, 2003). Då medelklassvärderingar ofta ses som en norm i samhället, ses även den materiella standarden som norm. I själva verket fungerar det inte på detta sett, eftersom vissa individer är ”mindre lottade” och därav har begränsade möjligheter att uppnå materiell framgång (Sarnecki, 2003). Merton menar att individen har fem alternativ till anpassning så väl i samhället som i en grupp. Det ena av dessa är innovation, som handlar om att individen inte har medel nog för att uppnå de mål, som av allmänheten har satts upp som norm. Det kan t.ex. handla om att individen varken har medlen eller det sociala kapital, som krävs för att uppnå de ekonomiska målen i samhället. När Merton talar om innovation syftar han till individens förmåga att på ett alternativt sätt uppnå de allmänt uppsatta målen i samhället (Sarnecki, 2003).

De individer, som inte har möjlighet att uppnå liknande ekonomiska status som övriga samhällsmedborgare, kan komma att känna sig nedvärderade av detta, vilket leder till att trycket att nå upp till normen, det vill säga målen, kan bli starkt. Individerna försöker då finna alternativa medel för att uppnå dessa mål. Dessa vägar kan se olika ut men kan resultera i att en del individer begår brott (Giddens, 2003). Enligt Merton är det denna motsättning, diskrepansen mellan målen och medlen, som leder till normupplösning och som även leder till ökad risk för avvikande beteende för de mindre bemedlade (Sarnecki, 2003). Enligt Merton är alltså avvikelse och kriminalitet en följd av ekonomiska orättvisor och av bristande jämlikhet. En kriminell handling kan ge upphov till en kollektiv respons, som stärker gruppens solidaritet och tydliggör vilka normerna är (Giddens, 2003).

5. Analys och resultat

Nedan presenterar vi resultaten från våra intervjuer. Med hänsyn till våra informanter och för att bevara deras anonymitet, har vi valt att blanda deras citat och att presentera dem i form av att ”en av våra informanter menar...”. Vi har även valt att varva resultaten av deras svar med tidigare forskning inom ämnet och med de teorier vi valt. På så vis har vi samtidigt analyserat och jämfört resultaten för att se hur de förhåller sig till varandra och om det föreligger likheter och/eller skillnader dem emellan. Vi har även valt att inte skriva ut och redovisa våra källor, då vi anser att dessa återfinns i kapitel tre ”Rapport och forskning” och kapitel fyra ”Teoretiska utgångspunkter”.

Att växa och bli större

Varför kriminella gäng rekryterar nya medlemmar kan tyckas vara en självklarhet men vi vill ändå lyfta denna fråga, eftersom vi kan se att den är av värde för vår studie. Att informanterna även uttryckte sig lite olika, vad gäller varför kriminella gäng rekryterar, ser vi som en bekräftelse på detta. En informant beskrev att:

”Det försvinner ju folk hela tiden. Folk går ur och folk dör. Det går runt hela tiden som i en cirkel då [...] då blir det ju så att man rekryterar och sen så rekryterar man när man får tag på väldigt bra folk också.”

Två informanter ansåg även att det är viktigt för gänget att rekrytera nya medlemmar för att de ska öka i storlek och för att få så stora och starka gäng som möjligt. Båda dessa menade att det behövdes, eftersom det förekommer rivalitet och krig mellan gängen. Short och

Strodtbeck förklarar i sin teori om brottsaktiva gäng, att många av de kriminella gängen befinner sig i konflikter med andra gäng och att dessa individer därmed riskerar att utsätta sig själva för våld och som de menar i vissa fall kan leda till döden. Vad gäller tidigare forskning lyfter inte de denna fråga. Det som informanterna säger anser vi däremot bekräftas än mer genom media, som så gott som dagligen rapporterar om de så kallade ”krigen”, som blossar upp mellan de kriminella gängen. I media beskrivs hur det skapas en oro i ”den undre världen”, när nya konstellationer vill ta plats eller när de befintliga gängen markerar revir. De rapporterar även om en ökning av vapen inom dessa grupperingar och detta i samband med att dödskjutningarna blir allt fler. En av informanterna ger följande bild av den mediala uppmärksamheten:

”... ju större och starkare gänget är, ju fler gånger gängets namn syns i media, ju mer makt betyder det och samtidigt ökar gänget i popularitet.”

Att synas

Som det framkommer i citatet ovan är de kriminella gängen väl medvetna om medias roll. Vi anser därför att det är viktigt att lyfta fram detta. Ett par av informanterna och tidigare forskning beskriver hur gängen använder sig av media i utbredningen av de kriminella grupperingarna och för att locka ungdomar att söka sig till dem. Informanterna förklarade hur de såg upp till gängmedlemmarna och att de ville efterlikna dem. De menar att gängmedlemmarna fungerar som förebilder för många ungdomar i förorten. Båda informanterna menade att det är på detta sätt, som gänget använder den mediala uppmärksamheten. En av dem menade att det gäller att skapa ett visst rykte i tidningarna och att de är duktiga på att ”höja upp det”. Den andre informanten beskriver att media är duktiga på att hjälpa till med rekryteringen och att de gör samhället en björntjänst genom att visa bilder på ”vältränade solbrända gängmedlemmar”. Han förklarar även att om media valt lite mindre attraktiva bilder och skrivit på ett lite annorlunda sett, där de inte glorifierar gängmedlemmarna, hade problematiken med kriminella gäng troligtvis inte varit lika stor som den är i samhället idag. Även Rikskriminalpolisen ser den mediala uppmärksamheten, som gängen får, som ett problem. De menar att media gärna lyfter fram enskilda individer som på bästa sändningstid tillåts att marknadsföra såväl sig själva som den kriminella gruppering de tillhör.

En tredje informant uttryckte att gängen inte alltid vill ”vara på tapeten hela tiden utan att det är i det tysta man tjänar pengar”. Han menade att om gänget alltid har ögonen på sig innebär det att polisen riktar sin uppmärksamhet mot dem, vilket stör dem i deras verksamhet. Samtidigt uttryckte han även att all reklam är bra reklam. Ytterligare en informant förklarade att:

”Gängen älskar den här uppmärksamheten, det vet ju inte dom (media), men gängen bara sitter och tackar och tar emot. Det spelar ingen roll vilken sorts reklam de får, all reklam är bra reklam.”

Vi kan här se att det som informanterna förmedlar till oss är hur gängen använder sig av media för att ladda sitt varumärke, alltså sitt namn och sin logotyp för att på så vis förmedla en bild till omgivningen om att de är farliga och hotfulla. Vi kan även se att det finns likheter med Rikskriminalpolisen och att det är detta de syftar till när de beskriver hur de kriminella

grupperingarna, genom media ökar sitt kändisskap såväl som gruppens skrämselkapital. Vidare lyfter de också fram hur den mediala uppmärksamheten gruppen får, fungerar som en grogrund för att utöka den egna kriminella verksamheten.

Nån som känner nån

Två av informanterna tog upp att det skiljer sig från gäng till gäng hur de rekryterar. Två informanter förklarade även att det finns många olika vägar in i de kriminella gängen och ytterligare en informant menade att vissa gäng rekryterar mycket medan andra rekryterar mindre och att även detta skiljer sig från gäng till gäng. Samtliga av våra informanter sa dock att gängen, mer eller mindre, aktivt rekryterar nya medlemmar. En informant uttryckte det som:

”[...] att gängen aktivt försöker att rekrytera, det kan jag säga att de gör. De har en plan för man försöker ju få en så stark organisation som möjligt.”

Två informanter beskrev även att det finns en uppsökande verksamhet inom gänget. Den ena av dem menade att gängen inte har några särskilda rekryterare som söker efter nya medlemmar, utan att alla inom gänget hjälps åt med detta. En annan informant menade att gänget samtidigt som de lär känna nytt folk, också letar efter nya potentiella medlemmar. Han uttryckte detta:

”Det funkar ungefär som jobb alltså [...] man letar, man lär känna [...]”

Rikskriminalpolisen poängterar att de i huvudsak inte vet hur de olika grupperingarna rekryterar men menar att till 1 % MC-miljön² söker sig individer snarare än att de blir rekryterade. Detta menar vi stämmer överens med den bild, som en av informanterna förmedlar till oss. Han beskriver det som att du får vara mer intresserad av MC-gängen än vad de är av dig. Samtidigt menar han att det inte går att ”knacka på deras dörr hur som helst”. Av SOU 2010:15 framkommer att de kriminella grupperingar, som är tydligt hierarkiskt ordnade, har ett system för hur nyrekrytering går till. Man uppger samtidigt att de flesta grupperingar troligtvis är löst sammansatta och utan något faktiskt medlemskap. Detta tolkar vi som att man menar att de flesta kriminella grupperingar inte har ett system för rekrytering. Då man inte heller besvarar hur detta system ser ut, utgår vi från att man inte har kunskap om detta.

Samliga av våra informanter uppger att rekrytering till kriminella gäng sker genom att man känner någon. En informant uttryckte detta genom att säga att rekrytering sker genom ”mun till mun” och att individer rekommenderas genom kompis till kompis. Detta bekräftas av ytterligare en informant, som menade att rekryteringen sker genom kontakter. En informant beskrev att det är jättesvårt att komma in i gäng idag och att det inte är vem som helst som får komma med.

² Efter våldsamma bråk mellan bikers i USA uttalade sig det amerikanska motorcykelförbundet år 1947 att 99 % av motorcyklisterna är laglydiga medborgare och att det är 1 % som ställer till med bråk. Efter detta började medlemmarna i kriminella motorcykelklubbar eller kriminella MC-gäng att själva kalla sig för ”one-percenters” (wikipedia.se).

En annan menade att medlemmarna i det kriminella gänget ibland handplockar folk och ytterligare en förklarade det så här:

”Världen är ganska liten så allting handlar om att man känner nån som känner nån.”

Vi kan här se en överensstämmelse mellan den bild som framkommer ovan och Lindmarks beskrivning om hur rekryterna får kontakt med det kriminella gänget. Hon menar att det finns en koppling mellan rekryterna och tungt kriminella personer, där rekryterna känner en person eller att de känner en kamrat, som i sin tur känner en tungt kriminell person.

Att sitta inne

Tre av informanterna förklarade att rekrytering även sker inne på anstalter. Två av dem uttryckte att det är där som den huvudsakliga rekryteringen sker. Den tredje informanten menade även att det är där mycket av rekryteringen sker. Han poängterade dock att det inte är alla kriminella gäng som rekryterar på fängelser. En annan av informanterna ovan beskrev att om man inte kände sig tillräckligt stöttad av det gäng som man tillhörde, när man hamnade på anstalt, var det ganska lätt att bli uppraggad av ett nytt gäng. Han menade att eftersom man inte ville vara ensam, ville man tillhöra något och därför bytte man gäng. I SOU 2010:15 beskriver man att gängen har relativt lätt att rekrytera inne på anstalterna. Rikskriminalpolisen menar att de kriminella nätverken även ökat i omfattning på fängelserna. Något vi har funderat på är om Rikskriminalpolisen menar att det är i fängelset, som gängen rekryterar nya medlemmar eller om de menar att det är att personer, som redan är med i ett kriminellt nätverk, som blir dömda till fängelse. En annan fundering som vi har är om det är som vår informant ovan beskriver, att individer byter gäng när de kommer in på anstalt och att de kriminella nätverken på fängelserna därför ökar. Ytterligare något vi har tänkt på är varför tidigare forskning, som vi har använt oss av, inte har lagt någon större vikt vid att utreda hur rekrytering går till på anstalterna samt i vilken omfattning som det sker. Vi är medvetna om att vår reflektion kan vara något färgad av informanternas uppgifter, som tyder på att det i huvudsak är inne på anstalterna som rekrytering sker.

Något annat som framkom av en av informanterna var att individerna, för att bli medlem i gänget, får bevisa att ”man är något”. Han menade att detta kunde innebära att fysiskt skada någon eller visa att man inte är någon som backar.

Ytterligare en informant beskrev hur en persons rykte kunde förbättras av att sitta i fängelse. Han menade att när personen suttit av sitt straff, kom han ut med nya erfarenheter och ett förbättrat kontaktnät. En annan av informanterna poängterar dock att man inte medvetet försöker att hamna i fängelse utan att det snarare är så att ”alla räknar med att de är så pass smarta att de klarar sig”. Här kan vi se att informanternas och Rikskriminalpolisens bild kring detta skiljer sig åt. Rikskriminalpolisen menar, i motsats till informanterna, att många av de som är tungt kriminella har som mål att åka fast någon gång under sin karriär och att anledningen till detta är att de vill bättra på sin kriminella status. Både Rikskriminalpolisen och Lindmark talar om multikriminella gäng med en multistruktur. De menar att gängens kontakt med andra kriminella är omfattande och att ha ett kriminellt förflutet ses som meriterande i det kriminella gänget. En av informanterna förklarade att om man har varit

dömd så får man ”lämna papper på det” för att visa hur man har agerat i rättsprocessen, eller som han själv uttryckte det ”om du har varit tjötig eller tyst”. Han menade att om man varit tyst var detta ett sätt att visa gänget att man är lojal.

Vem vill gänget ha med

Tre av informanterna menade att en persons rykte kan vara avgörande vid rekrytering och en av dem beskrev att det kunde ta flera år att bygga upp sitt rykte. Samtliga informanter menade att personen de söker måste vara pålitlig och lojal. En informant uttryckte även att personen de söker måste ha något att tillföra gänget. Samtliga informanter uppgav att de sökte efter personer som ser fysiskt skräckinjagande och aggressiva ut samt personer som är duktiga på att slåss och som kan försvara sig fysiskt. Detta förklarade en av informanterna med att sådana personer kan ge gängen beskydd. Vidare beskrev en informant att gänget söker personer som är ”klipska fixare” och en annan informant beskrev att gänget söker ”duktiga pengagörare”. Han menade att de är attraktiva, eftersom gängen alltid är i behov av personer som kan hjälpa till med att dra in pengar. Vi kan här se att den rollfunktion som gänget tilldelar den nya medlemmen påverkas av personens tidigare erfarenheter men även av vad personen själv strävar efter och har fallenhet för. En av informanterna sammanfattade ovanstående enligt följande:

”Personen ska ju passa in i den här gemenskapen, vara på ett visst sätt, en människa som kan ta för sig. En person som man vet inte kommer att prata i t.ex. ett polisförhör. En person som kan försvara sig fysiskt och en person som man vet kommer kunna dra in pengar till gänget.”

En informant förklarade att det är först när gänget vet ”vad de går för” som de får bli medlemmar och då är de runt tjugofem till trettio år. En annan informant förklarade att det inte finns några åldersgränser medan en tredje menade att det är olika från gäng till gäng men att det ändå finns en nedre gräns på tjugo år. Han beskrev att de personer som är under tjugo inte är medlemmar utan att de bara befinner sig i sfären runt om det kriminella gänget. Tre av informanterna använder sig även av begreppet undergrupper. En av dessa menar att de individer som befinner sig i en undergrupp är mellan fjorton till arton år. En annan av informanterna förklarade att det inte är fjorton- femtonåringar, som gänget rekryterar i första hand utan att de snarare väcker upp dem så att de söker sig till gängen. Ytterligare en av informanterna ville inte påstå att det är fjorton – femtonåringarna, ”som hänger på torget” som rekryteras utan han menar att det snarare är polisen som vill vinkla det så.

En informant menade att gängen letade efter ungdomar, eftersom det är då som de är formbara. Två andra informanter beskrev att gängmedlemmarna har god lokalkännedom och att de på så vis vet vilka ungdomar, som kan lockas in i gänget. Ytterligare en informant menade att den första kontakten får man genom att man, som han uttryckte det: ”börjar hänga med ungdomarna i förorten”. En informant uttryckte följande:

”... det är ju många ungdomar, alltså man använder sig av ungdomar idag, yngre killar som vill vara med å visa sig [...] och till slut så går ju dom med i gänget också.”

En informant menade även att gängen letar efter personer, som är lite yngre och svagare. Han förklarade att dessa personer aldrig kommer att bli medlemmar utan att gängen istället utnyttjade dem. Han uttryckte att ”det är inte så att gängen sållar bort dem eftersom gänget vill vara så stort som möjligt” utan han menade att de själva backar undan och drar sig ur, när de inser att de ”inte pallar för trycket”. Denna bild bekräftas av Rikskriminalpolisen som beskriver att många unga individer, som samlas kring gängen, utnyttjas för att begå brott. Short och Strodtbeck tar upp i sin teori om hur utsatta ungdomar söker sig till gängen för att de tror att deras behov av spänning, tillhörighet, identitet, skydd och status skall tillgodoses av dem. Short och Strodtbeck menar att till en början fyller gänget individens behov av detta men relativt snabbt övergår det till att situationen förvärras, eftersom individens sociala kompetens försvagas istället för att den stärks. Detta innebär att individen i slutändan blir mer utsatt i stället.

En informant förklarade att unga personer som är medlemmar i det kriminella gänget redan har familjemedlemmar eller släktingar som befinner sig i gänget. Två av informanterna bekräftade också detta då de förklarade att de var ”födda” in i det kriminella gänget. Informanterna förklarade att de alltid har haft en närhet till gäng genom att flera familjemedlemmar och/eller andra släktingar varit aktiva i kriminella gäng. De menade att det var på grund av detta som de själva gått med, när de var väldigt unga.

Vi kan här se att det finns en motsägelse mellan informanternas uppgifter och de uppgifter som Rikskriminalpolisen lämnat. Informanterna menar att det inte är fjorton- femtonåringar som gängen rekryterar medan Rikskriminalpolisen menar att det är just bland yngre individer som rekryteringen sker. De poängterar även att det dessutom är i denna grupp som rekryteringen ökar. Rikskriminalpolisen uppger även att åldern för ledarna i förortsgäng är runt trettio år. Detta var inte något som informanterna tog upp, varpå vi inte kan göra en jämförelse. Lindmark beskriver att den genomsnittliga åldern för de personer som rekryteras är nitton år och att den genomsnittliga åldern för medlemmarna är trettioett år. Här kan vi se att Lindmarks uppgifter överensstämmer i större utsträckning med de uppgifter som informanterna lämnat. SOU 2010:15 är lite mer försiktiga i sin beskrivning, man menar att medlemmarna i ungdoms- och förortsgäng i huvudsak är mellan femton och trettio år. Precis som våra informanter visar SOU 2010:15 på att det finns ett stort åldersspann men samtidigt återkommer vi här till hur viktigt det är att ha en gemensam begreppsdefinition. Då SOU 2010:15 talar om ungdoms- och förortsgäng skulle det inte vara rättvist att rakt av jämföra dessa delar av materialet med vårt material. Informanterna har uppgett att personer under tjugo inte är medlemmar i gänget utan att dessa individer befinner sig i undergrupper. Vi tolkar dock detta som att SOU 2010:15 syftar på de individer som befinner sig i den ”yttre sfären” då de talar om femtonåringar och att dessa i sådana fall skulle tillhöra ungdomsgänget som de kallar det. Vidare tolkar vi att de syftar på ”samma gäng” som informanterna då de talar om förortsgäng och att det skulle vara de lite äldre individerna som skulle tillhöra dem.

Det är inte helt enkelt att avgöra vid vilken ålder personer är då de blir rekryterade, eftersom varken informanterna eller tidigare forskning ger oss en samstämmig bild. Vad vi kan se består kärnan i de kriminella gängen av individer, som är medlemmar i gänget. Dessa individer är ungefär tjugo år och uppåt. Vidare kan vi se att utanför det kriminella gänget finns undergrupper och en yttre sfär. Vi har tolkat detta som att de individer som befinner sig i undergrupper runt kärnan har starkare band och kopplingar till de kriminella gängen än de individer som befinner sig i sfären runt om. Vi kan även se att de som befinner sig i sfären

runt om är individer, som av olika anledningar söker sig till eller lockas till de kriminella gängen. I de två sistnämnda grupperna är åldern på individerna mer flytande, från ungefär fjorton år och uppåt. Även gränserna dem emellan är mer flytande³.

Att vara en del av en gemenskap

Tre informanter beskrev att en bidragande faktor till att de sökt sig till det kriminella gänget var för att de ville vara en del av en gemenskap. En av informanterna tyckte att det var som att tillhöra vilken gemenskap som helst och en annan informant menade att det var kul att tillhöra något. Den tredje informanten menade att han ville visa tillhörighet och genom att gå med i gänget kunde han göra det. En annan orsak som nämndes av en informant var att han sökte sig till det kriminella gänget för att träffa folk och för att umgås. Vi kan här se hur informanterna sökt sig till de kriminella gängen, eftersom de vill känna tillhörighet till en gemenskap, där de både blir bekräftade och accepterade. Informanterna har sökt sig till det kriminella gänget för att bli en del av ett sammanhang. För dem spelade det ingen roll om samhället gav sitt gillande till det eller inte. Vi tolkar detta som att det viktigaste för dem var att de själva upplevde att de fick en positiv bekräftelse. I tidigare forskning bekräftas också betydelsen av tillhörigheten till en grupp. I SOU 2010:15 beskrivs hur grupptillhörigheten ses som något av en gemensam nämnare för alla grupperingar och Rikskriminalpolisen beskriver att de kriminella gängen erbjuder medlemmarna en tillflykt i form av gemenskap, skydd och bekräftelse.

Något som informanterna var överens om var att det finns gott om individer, som vill gå med i gängen och en av dem uttryckte:

”Oftast behöver man ju inte direkt gå ut och annonsera efter blivande medlemmar, utan det finns ju rätt gott om personer som vill in [...]”

Två av informanterna beskrev även hur många personer söker sig till gängen för att det är en trygghet. De menade att gängmiljön ger ett beskydd och en trygghet eller som en av dem uttryckte, ”det var bra att ha någon som kunde backa upp en”. Tre av informanterna beskrev också hur de såg gänget som sin familj. En av dem uttryckte att allt inte handlade om pengar utan att gänget gav en trygghet, eftersom man tog hand om och hjälpte varandra. Ytterligare en informant förklarade att det var först när man uppnått en position inom gänget som man kunde räkna med att få skydd.

Samtliga informanter nämnde vid ett flertal tillfällen pengars betydelse. Två av dem förklarade att det var stora summor, som var i omlopp. De två andra menade att pengar var en lockelse, varav en av dessa uttryckte:

”Det e någonting som lockar ändå, livet, pengarna, kvinnorna [...]”.

³ Se bilaga 2 för illustration.

Att spela efter spelets regler

Samtliga informanter beskrev att de kriminella gängen är hierarkiskt uppbyggda på ett eller annat sätt. En informant beskrev att det finns en viss struktur medan en annan menade att hierarkin var tydlig, eftersom gänget alltid har en president och en vise president. Ytterligare en informant menade att det alltid finns en ledning och att:

”Det var som vilket företag som helst. En VD, han har hamnat där och du jobbar och är glad om du får din del.”

Tre av informanterna beskrev att medlemskapet i gänget är ett heltidarbete. En av dem menade att man skall vara tillgänglig för gänget tjugofyra timmar om dygnet på telefon och vara beredd på att släppa allt man har för att utföra det som gänget vill. En annan av informanterna bekräftade detta och menade även att det inte så glamoröst som många tror och att det inte är så mycket pengar i det heller. Lindmark beskriver hur gängen försöker att efterlikna det legala näringslivets organisationsstruktur och arbetssätt. Hon menar att de kriminella gängen försöker att gå mot en mer ”marknadsanpassad” organiserad brottslighet. Detta uttrycker även Rikskriminalpolisen som ser att den brottsliga verksamheten idag bedrivs mer åt projekthållet. Med detta menar Rikskriminalpolisen att de kriminella grupperingarna idag inte är låsta till att enbart begå brott med den egna gruppen utan att de även kan begå brott tillsammans med andra grupperingar. Ett par av informanterna bekräftar denna bild, då de menade att gängen i viss mån samarbetar med varandra. Rikskriminalpolisen menar att det håller på att skapas parallella samhällen i de utsatta förorterna, där det skapas egna regler och normer, som fungerar som en grogrund för en kriminell karriär.

Två informanter tog upp att det finns regler och normer inom gänget som man måste följa. En uttryckte detta vid flertalet tillfällen men med variationer. Han sa att ”när man väl börjat så fick du inte tacka nej till mycket utan din uppgift var att utföra”. Han förklarade även att man måste följa de uppsatta reglerna. Om man gjorde detta var det ett sätt att visa att man tillhörde gänget. Vidare beskrev han att gänget till viss del även styrde vem man fick prata med och vad man fick prata om. Här kan vi se att gänget använder sig av de kollektiva normerna för att visa vad gänget anser är viktigt och på så vis får gängmedlemmarna också en viss vägledning i vad som är tillåtet och vad som inte är det. Rikskriminalpolisen menar att individen söker efter struktur och bekräftelse och därför ser gängmiljön som en relativt enkel fristad i en värld fylld av ställningstaganden och val. Vidare menar Rikskriminalpolisen att gängmiljön inger trygghet i form av struktur och regler. En informant beskrev:

”Det handlade om pengar och då gjorde man som man blev tillsagd. Man visste ju spelets regler om man säger så.”

Med en hierarkisk organisation följer alltid ett regelverk som skall efterföljas av alla och gör att rollerna, makten och funktionerna upprätthålls i gruppen. Vi kan här se att strukturen utgör en trygghet för medlemmarna - de vet vilka de är och de vet vad de får och inte får.

Vi kan också se hur gängmedlemmarna tar till sig och införlivar gängens grundläggande normer och beteendemönster. Gängmedlemmarna fogar sig efter de regler och normer som

gäller eftersom de vill tillhöra gänget och vet att enda sättet att få göra det är att spela efter spelets regler. Här kan vi även se att individerna internaliseras av gängens värderingar så väl som av socialiseringen i gänget och att detta blir till en del av individens identitet. Det är genom medlemmarnas behov av förutsägbarhet som konformiteten i gängen skapas och på detta sätt formas medlemmarna till att efterlikna varandra vilket ökar både tryggheten och samhörigheten i gänget. Det framkommer även av SOU 2010:15 att för de unga som inte tycker att det är fel att begå brott är risken större att de dras med i kriminella nätverk. Enligt strainteorin kommer de individer som inte klarar att nå upp till denna norm, alltså till den ekonomiska status som övriga samhällsmedborgare innehar istället att söka alternativa vägar för att på så sätt uppnå detta. För de individer som är "mindre lottade" innebär det även att deras möjligheter att uppnå materiell framgång är begränsade. Detta kan resultera i en ökad risk för avvikande beteende och risken att begå brott är överhängande. Detta visar även på hur viktigt det är att samhällets normer och regler internaliseras i individen, eftersom det förväntas av oss att vi följer de regler som gäller för att inte riskera att andra kommer att se oss som avvikare. Vi kan se att för de som blir stämplade som avvikare av samhället är det viktigt att hitta miljöer där de känner att andra accepterar dem för den de är. Samtliga informanter har beskrivit att de är uppväxta i en förort och de förklarade att "man blir som man umgås".

6. Slutdiskussion

I vår studie framkommer att det finns olika vägar in i de kriminella gängen. Rekruteringen sker bland annat genom kontakter och har man ett bra rykte kan det leda till att man får "förtur" in i gänget. Vidare beskriver ett par av våra informanter att man kan "födas" in i gänget. Här kan vi se likheter med den bild som målas upp kring de kriminella gängen i USA, där många "föds" in i gängen genom att deras familjemedlemmar är och har varit medlemmar i kriminella gäng, ibland i generationer.

Vidare framkommer i vår studie att den mediala uppmärksamheten, som de kriminella gängen får, hjälper till att lyfta fram och stärka deras utveckling och expansion. Vi kan även här se att media fungerar på ett liknande sätt som i USA, då de hjälper till att lyfta fram och stärka de kriminella gäng, som finns i Sverige idag. Wierup och Larsson (2008) beskriver hur amerikanska MC-gäng, gatugäng och fängelsegäng expanderade både i styrka och i antal i USA på 1960-1970 talet. De beskriver också hur dessa gäng fick draghjälp av film- och musikindustrin för att bygga upp sina organisationer. Vi tycker därför att det är viktigt att belysa medias roll och det ansvar som de faktiskt har i denna process.

Som vi skrev i vår avgränsning valde vi att inte använda oss av forskning från USA, detta för att man ansett att det inte går att applicera på våra svenska förhållanden. Vad vi kan se finns det dock likheter med den utveckling som skedde i USA, när gängen började etablera sig där för många år sedan, med den utveckling som sker i Sverige idag. Vi kan därför i efterhand se att det faktiskt finns en poäng i att ta del av tidigare forskning som gjorts i USA och kanske då främst den forskning som gjordes för flertalet år sedan, när gängen började växa i omfattning och styrka där. Vi tror att den kunskapen kan vara mycket värdefull att ta med sig in i det framtida arbetet med att motverka rekruteringen till kriminella gäng.

I vår studie framkommer även att många av de som är medlemmar i ett kriminellt gäng kommer ifrån förorter och segregerade områden, där de boende inte har samma förutsättningar eller samma resurser som övriga medborgare. I vår analys använde vi oss av strainteorin, som visar på hur de individer som inte har de resurser som krävs för att komma in i samhället söker efter andra vägar för att uppnå samma framgångar som övriga medborgare. Detta tycker vi gör det lättare att förstå varför de kriminella gängen expanderar i den takt de gör idag. Med tanke på den snabba utveckling som präglar vårt samhälle och den lågkonjunktur som råder idag finner vi det naturligt att så många individer söker alternativa vägar, som till gängen, eftersom de har arbete och inkomst i någon form att erbjuda. Den tidigare forskning vi har med i studien visar också på en medvetenhet kring detta, vilket vi tror kan vara till nytta, då det förebyggande arbetet planeras och utförs.

Vi tycker också att det är intressant att vi kan se tydliga likheter mellan de kriminella gängen och företagsvärlden. De flesta företag vill växa och bli större för att kunna öka sina marknadsandelar. För att marknadsföra sig använder sig företag av loggor och för att växa och säkra sin överlevnad måste nyrekrytering ske. Idag får även många personer jobb genom sina kontakter. En persons rykte, kunskap och ett välfyllt CV är också av största vikt. Oftast räcker inte detta utan det krävs en period, när man utsätts för tester och en provanställning för att visa att man passar in och har något att tillföra företaget. För att beskriva teorin om gruppens betydelse har vi använt oss av litteratur som riktar sig till ledare inom arbetslivet. Genom att vi har kunnat använda oss av teorin och kunnat applicera den rakt av på de kriminella gängen, anser vi att likheterna mellan hur gängen och företagen är uppbyggda och fungerar blir tydligare.

Som vi skrev i vår inledning väcktes vårt intresse efter att vi träffat en socionom som berättade för oss att oavsett vilka åtgärder som sätts in för att förebygga rekrytering, är det inga som hjälper. Vi anser dock att alla åtgärder som sätts in är viktiga. Även om det kan upplevas som att de insatser som sätts in inte gör någon nytta, vet vi inte hur det hade sett ut om inget gjordes. Regeringen avsätter idag också stora summor pengar som genererar i olika projekt, både för att förhindra rekrytering och expansion av gängen men även för att hjälpa avhoppade gängmedlemmar att börja ett nytt liv. Vår förhoppning är att dessa nya satsningar kommer att visa på ett bättre resultat men vi tycker även att det är viktigt att satsa på forskning för att i framtiden kunna effektivisera insatserna mot de kriminella gängens utbredning.

Slutligen efterfrågar vi en enhetlig begreppsdefinition av de kriminella gängen och som vi nämnde under rubriken begreppsdefinition är gängbegreppet både odefinierat och oprecist. I tidigare forskning används bland annat begreppen ungdomsgäng, förortsgäng, kriminella nätverk, brottnätverk och kriminella grupperingar. Vår upplevelse av detta är att det blir en aning rörigt med så många olika definitioner och vi anser därför att det är av stor vikt att tydliggöra begreppen för att underlätta den framtida forskningen.

Referenser

Litteratur

- Billinger, K. (2005). Fokusgrupper. I Larsson, Sam & Lilja, John & Mannheimer, Katarina (red.), *Forskningsmetoder i socialt arbete* (s.169-177). Lund: Studentlitteratur.
- Elofsson, S. (2005). Kvantitativ metod – struktur och kreativitet. I Larsson, Sam & Lilja, John & Mannheimer, Katarina (red) (2005): *Forskningsmetoder i socialt arbete* (s. 59-89). Lund: Studentlitteratur
- Forkby, T. (2008). *Gängrelaterat ungdomsarbete. En utvärdering av Ung och Trygg i Göteborg* (FoU Rapport, 1: 2008). Göteborg: FoU i Väst/Gr.
- Giddens, A (2003). *Sociologi*. Lund: Studentlitteratur.
- Harty, B., & Harty, M. (2004). *Gruppens utvecklingspsykologi*. Lund: Studentlitteratur.
- Johansson, T., & Lalander, P. (2010) *Vardagslivets socialpsykologi*. Egypten: Sahara Printing
- Kvale, S. (1997). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur.
- Larsson, S. (2005). Kvalitativ metod – en introduktion I Larsson, S. & Lilja, J. & Mannheimer, K. (red.), *Forskningsmetoder i socialt arbete* (s.91-128). Lund: Studentlitteratur.
- Lilja, J. & Larsson, S. (2005). Organisationsanalys – Teoretiska och metodologiska perspektiv. I Larsson, S. & Lilja, J. & Mannheimer, K. (red.), *Forskningsmetoder i socialt arbete* (s.305-333). Lund: Studentlitteratur.
- Mathiasson, C. (1994). *Praktisk grupppsykologi*. Lund: Studentlitteratur.
- Nilsson, B. (2005). *Samspel i grupp*. Lund: Studentlitteratur.
- Sarnecki, J. (2003). *Introduktion till kriminologi*. Lund: Studentlitteratur
- Svenning, C. (2003). *Metodboken*. Eslöv: Lorentzförlag.
- Thomassen, M. (2007). *Vetenskap, kunskap och praxis: introduktion till vetenskapsfilosofi*. Malmö: Gleerups.
- Thurén, T. (2007). *Vetenskapsteori för nybörjare*. Stockholm: Liber.
- Trost, J. (2001). *Enkätboken*. Lund: Studentlitteratur.

- Trost, J. (2005). *Kvalitativa intervjuer*. Lund: Studentlitteratur.
- Wierup, L., & Larsson, M. (2008). *Svensk maffia*. Stockholm. Norstedts.

Elektronisk information

- Brottsförebyggande rådet. Misstänkta personer. Hämtad 20 november, 2009, från http://www.bra.se/extra/pod/?action=pod_show&id=116&module_instance=21
- Göteborgsposten (2008, augusti 21). Gangsterstaden Göteborg? Hämtad 10 november, 2009, från <http://www.gp.se/nyheter/ledare/1.166100-ledare-21-8-gangsterstaden-goteborg->
- Göteborgs Posten (2009, april 17). Oskyldiga i skottlinjen. Hämtad 10 november, 2009, från <http://www.gp.se/nyheter/ledare/1.169015-ledare-17-4-oskyldiga-i-skottlinjen>
- Johansson, J. (2004). *Rekryteringen till kriminella gäng*. Hämtad från <http://www.utg.goteborg.se/Global/UngOchTrygg/G%C3%A4ngkriminalitet/Rekrytering%20till%20kriminella%20g%C3%A4ng,%202004.pdf?epslanguage=sv>
- Lindmark, E. (2005). *Rekryteringen till kriminella gäng i Göteborg*. Hämtad från http://www.polisen.se/Global/www%20och%20Intrapolis/Rapporter-utredningar/Vastra%20Gotaland/Rekrytering_till_kriminella_gang_2005.pdf
- Roxell, L. (2002). *Nätverkanalys av fängelsegäng*. Hämtad från <http://www.kriminalvarden.se/upload/Informationsmaterial/rapport9.pdf>
- SOU 2010:15. Kriminella grupperingar – motverka rekrytering och underlätta avhopp. Hämtad från <http://www.polisen.se/Global/www%20och%20Intrapolis/Rapporter-utredningar/Stockholm/Kriminella%20grupperingar/SOU%202010%2015.pdf>
- Studieguide. (HT 2009). Polisens datasystem. Polisutbildningen, Umeå universitet. Hämtad 20 november, 2009, från http://www.polis.umu.se/digitalAssets/16/16333_studieguide_polisens_datasystem_ht09.pdf
- Rikskriminalpolisen. (2009). Problembild 2011, Sekretessprövad version. RKP RAPPORT 2009:1 Hämtad från http://www.polisen.se/Global/www%20och%20Intrapolis/Rapporter-utredningar/01%20Polisen%20nationellt/Organiserad%20brottslighet/Problembild_2011_sekretessprovad_09.pdf
- Vetenskapsrådet. (2002). *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. Stockholm: Vetenskapsrådet. (ISBN:91-7307-008-4) Hämtad från <http://www.codex.vr.se/texts/HSFR.pdf>

- Wikipedia.se. Hämtad 21 april, 2010 från http://sv.wikipedia.org/wiki/Kriminella_motorcykelklubbar

Bilaga 1: Intervjuguide

Tema: Bakgrund, Första kontakten, Medlemskapet, Gänget,

Bakgrund

Uppväxt i: Förort, centrala stan eller annat?

Första kontakten:

I vilken ålder var du när du för första gången figurerade i kriminella kretsar?

Hur fick du kontakt med det kriminella gänget?

Hur kom det sig att du fick kontakt med dem?

Hur gammal var du när du började bli mer aktiv i det kriminella gänget?

Medlemskapet:

Tog det tid innan du blev medlem i det kriminella gänget?

Fick du utföra något för att bli medlem i det kriminella gänget?

Använde sig gänget av någon speciell symbol eller liknande?

Fanns det en tydlig hierarki, rangordning, i gänget?

Gänget:

Vet du om gänget aktivt försökte rekrytera medlemmar?

Vad syftet med rekryteringen var?

Hur gjorde det kriminella gänget för att rekrytera nya medlemmar?

Riktade gänget in sig på någon särskild åldersgrupp när de rekryterade?

Letade gängen efter personer med några speciella egenskaper?

Letade gängen aktivt efter personer för speciella uppgifter?

Övrigt att tillägga?

Bilaga 2: Illustration

